

THE ARGUMENT

Satan, now in prospect of Eden, and nigh the place where he must now attempt the bold enterprise which he undertook alone against God and man, falls into many doubts with himself, and many passions, fear, envy, and despair; but at length confirms himself in evil; journeys on to paradise, whose outward prospect and situation is described; overleaps the bounds; sits, in the shape of a cormorant, on the Tree of Life, as highest in the garden, to look about him. The garden described; Satan's first sight of Adam and Eve; his wonder at their excellent form and happy state, but with resolution to work their fall; overhears their discourse; thence gathers that the Tree of Knowledge was forbidden them to eat of, under penalty of death, and thereon intends to found his temptation by seducing them to transgress; then leaves them a while, to know further of their state by some other means. Meanwhile Uriel, descending on a sunbeam, warns Gabriel, who had in charge the gate of paradise, that some evil spirit had escaped the deep, and passed at noon by his sphere, in the shape of a good angel, down to paradise, discovered after by his furious gestures in the mount. Gabriel promises to find him out ere morning. Night coming on, Adam and Eve discourse of going to their rest: their bower described; their evening worship. Gabriel, drawing forth his bands of night-watch to walk the round of paradise, appoints two strong angels to Adam's bower, lest the evil spirit should be there doing some harm to Adam or Eve sleeping: there they find him at the ear of Eve, tempting her in a dream, and bring him, though unwilling, to Gabriel: by whom questioned, he scornfully answers; prepares resistance; but, hindered by a sign from heaven, flies out of paradise.

ARGUMENT

Satan, a les envistes de l'Edèn i prop de l'indret on ha d'intentar l'ardida empresa que, sol, projecta contra Déu i contra l'home, és assaltat per molts dubtes i moltes passions, temor, enveja i desesper; però, a l'últim, es referma en el mal; avança cap al paradís, i en són descrits l'aspecte exterior i la situació; en salta els límits; es posa, en la figura d'un cormorà, damunt l'Arbre de la Vida, el més airívol de tot el jardí, per mirar els seus volts. Descripció del jardí. Satan veu Adam i Eva per primera vegada; el seu esbalaïment davant l'excel·lència de llur forma i llur felicitat, i la seva resolució de treballar per a llur caiguda; escolta com parlen; sent com diuen que els ha estat prohibit, sota pena de mort, menjar del fruit de l'Arbre de la Ciència, i projecta de fonamentar-hi la seva temptació seduïnt-los perquè delinqueixin; els deixa durant una estona per assabentar-se per altres mitjans de més coses referents a llur estat. Mentrestant Uriel davalla damunt d'un raig de sol i avisa Gabriel, encarregat de guardar la porta del paradís, que un esperit infernal ha fugit de l'abisme, que al migdia ha passat per la seva esfera, sota la forma d'un àngel bo, que ha descendit al paradís i que ha estat descobert, pels seus gestos furiosos, a la muntanya. Gabriel promet de trobar-lo abans de l'alba. Fosquejant, Adam i Eva parlen de retirar-se a descansar: descripció de llur recer; llur pregària vespertina. Gabriel, fent sortir els seus estols de guardians nocturns perquè rondin pel paradís, destaca dos àngels forcívols cap al recer d'Adam, tement que l'esperit maligne no causi algun dany a Adam i Eva adormits: hi troben Satan a l'orella d'Eva, temptant-la en un somni, i el condueixen, mal que no ho vulgui, a Gabriel: interrogat per aquest, contesta desdenyosament; prepara la resistència; però, destorbat per un signe del cel, es fa escàpol del paradís.

O for that warning voice, which he who saw
 Th' Apocalypse heard cry in heaven aloud,
 Then when the dragon, put to second rout,
 Came furious down to be revenged on men,
 «Woe to the inhabitants on earth!» That now, 5
 While time was, our first parents had been warned
 The coming of their secret foe, and scaped,
 Haply so scaped his mortal snare! For now
 Satan, now first inflamed with rage, came down,
 The tempter ere th' accuser of mankind, 10
 To wreak on innocent frail man his loss
 Of that first battle, and his flight to hell:
 Yet not rejoicing in his speed, though bold
 Far off and fearless, nor with cause to boast,
 Begins his dire attempt; which, nigh the birth 15
 Now rolling, boils in his tumultuous breast,
 And like a devilish engine back recoils
 Upon himself; horror and doubt distract
 His troubled thoughts, and from the bottom stir
 The hell within him; for within him hell 20
 He brings, and round about him, nor from hell

Oh aquella veu sonant admonitòria,
 que aquell que contemplà l'Apocalipsi
 sentí en el cel, quan a un segon desastre
 fou portat el dragó¹ i baixà frenètic
 per tal de revenjar-se sobre els homes:
 «Dissortats els qui habiten a la terra!»
 Llavors, mentre era temps, als nostres pares
 s'hagués així advertit de la vinguda
 de llur recòndit enemic, i, alerta,
 s'haguessin escapat, potser així escàpols
 del seu parany mortal! Car Satan ara,
 per primera vegada, encès de fúria
 baixa a la terra, temptador² dels homes
 abans que acusador, per revenjar-se
 sobre aquests éssers innocents i fràgils
 d'aquell primer combat, per a ell desfeta
 i fugida a l'infern: cap alegria
 no sent pel seu triomf, per bé que impàvid
 i agosarat, ni cap motiu d'ufana
 en començar la temptativa horrible;
 al pit tumultuós, pròxima a néixer,
 li va bullint; talment infernal màquina,
 sobre ell mateix reula; horror i dubtes
 els pensaments convulsos li enfolleixen,
 i en el profund del més profund trasbalsen
 l'infern que porta a dins;³ car dintre porta,
 i entorn, l'infern, i mai no pot fugir-ne⁴

One step, no more than from himself, can fly
 By change of place. Now conscience wakes despair
 That slumbered, wakes the bitter memory
 Of what he was, what is, and what must be 25
 Worse; of worse deeds worse sufferings must ensue.
 Sometimes towards Eden, which now in his view
 Lay pleasant, his grieved look he fixes sad;
 Sometimes towards heaven and the full-blazing sun,
 Which now sat high in his meridian tower; 30
 Then, much revolving, thus in sighs began:
 «O thou that, with surpassing glory crowned,
 Look'st from thy sole dominion like the god
 Of this new world, at whose sight all the stars
 Hide their diminished heads, to thee I call, 35
 But with no friendly voice, and add thy name,
 O sun, to tell thee how I hate thy beams,
 That bring to my remembrance from what state
 I fell, how glorious once above thy sphere,
 Till pride and worse ambition threw me down 40
 Warring in heaven against heaven's matchless King:
 Ah wherefore? He deserved no such return
 From me, whom he created what I was
 In that bright eminence, and with his good
 Upbraided none; nor was his service hard. 45
 What could be less than to afford him praise,
 The easiest recompense, and pay him thanks,
 How due! Yet all his good proved ill in me,

ni un pas tan sols, com d'ell mateix, mudant-se
 d'un lloc a un altre lloc. La consciència
 li eixoriveix el desesper mig sòpit
 i li esparpilla la punyent memòria
 del que va ser, del que és,⁵ del que l'espera
 pitjor; dels fets pitjors, pitjors tortures
 vénen. Adés cap a l'Edèn, magnífic
 al seu davant, adreça els ulls molt tristos;
 adés al firmament i al sol que brilla
 sobre la torre del zenit; a l'últim,
 molt remogut, entre sospirs comença:⁶
 «Oh tu, que, coronat d'extrema glòria,
 talment el déu d'aquest novíssim cosmos,⁷
 mires des del cim del teu domini,
 i tots els astres davant teu oculten⁸
 llurs caps empetitits! A tu t'hi invoco,
 però no amb veu d'amic, i hi afegeixo,
 sol, el teu nom, per dir-te com odio
 tots els teus raigs,⁹ que em porten la memòria
 de l'estat que he perdut, gloriosíssim
 en altre temps damunt la teva esfera,
 fins que un orgull i ambició perversos
 van llançar-me a l'abisme, en l'escomesa¹⁰
 contra el celeste Rei incomparable:
 ¿per què? No mereixia aquestes tornes
 de mi, que va crear tal com jo era
 dins la clara altitud, i els beneficis
 mai no ens retreia; no era dur servir-lo.¹¹
 Què menys podia fer-se que lloar-lo,
 fàcil tribut, i que donar-li gràcies,
 degudes! Però en mi aquests dons immensos¹²

And wrought but malice; lifted up so high,
 I sdained subjection, and thought one step higher 50
 Would set me highest, and in a moment quit
 The debt immense of endless gratitude,
 So burdensome, still paying, still to owe;
 Forgetful what from him I still received;
 And understood not that a grateful mind 55
 By owing owes not, but still pays, at once
 Indebted and discharged; what burden then?
 Oh, had his powerful destiny ordained
 Me some inferior angel, I had stood
 Then happy; no unbounded hope had raised 60
 Ambition. Yet why not? Some other power
 As great might have aspired, and me, though mean,
 Drawn to his part; but other powers as great
 Fell not, but stand unshaken, from within
 Or from without, to all temptations armed. 65
 Hadst thou the same free will and power to stand?
 Thou hadst. Whom hast thou then or what to accuse,
 But heaven's free love dealt equally to all?
 Be then his love accursed, since, love or hate,
 To me alike it deals eternal woe. 70
 Nay, curs'd be thou; since against his thy will
 Chose freely what it now so justly rues.
 Me miserable! Which way shall I fly
 Infinite wrath, and infinite despair?

van ser fatals, causant només malícia;
 tan alt endut, vaig desdenyar sotmetre'm
 i, ascendint un graó, m'afigurava
 que esdevenia el sobirà, ja quiti
 d'un deute immens de gratitud perpètua,
 tan feixuc, pagant sempre i sempre amb dèbit;
 i no veia que una ànima agraïda,
 devent, no deu, ans paga sempre, alhora
 deutora i quítia: ¿on era, doncs, la càrrega?
 Oh, si amb el seu destí poderosíssim
 m'hagués fet àngel dels menors, seria
 feliç! Una esperança il·limitada
 no hauria encès l'ambiciosa fúria.
 ¿Per què no? Algun poder no menys il·lustre
 podia, ambiciós, per bé que mínvol,
 arrossegat-me al seu partit. En canvi,
 poders no menys il·lustres no caigueren,
 ans resten fermes, armats de dins i fora
 contra tot el que els tempti. ¿Lliure arbitri
 no vas tenir com ells, i una mateixa
 força per a aguantar? No hi ha cap dubte.
 Doncs ¿qui o què llavors acusaries
 si no és el lliure amor del cel que tracta
 del tot igual a tots? Doncs bé: que sigui
 maleït tal amor, l'amor o l'odi
 que em porten igualment eterna angoixa.
 No, no: maleït tu;¹³ perquè ben lliure,
 contra la seva voluntat, la teva
 va triar allò que justament deplores.
 Miserable de mi! ¿Per on defujo
 l'infinit desesper i la infinita

Which way I fly is hell; myself am hell;
 And, in the lowest deep, a lower deep
 Still threat'ning to devour me opens wide,
 To which the hell I suffer seems a heaven.
 O then at last relent! Is there no place
 Left for repentance, none for pardon left?
 None left but by submission; and that word
 Disdain forbids me, and my dread of shame
 Among the spirits beneath, whom I seduced
 With other promises and other vaunts
 Than to submit, boasting I could subdue
 Th' Omnipotent. Ay me! They little know
 How dearly I abide that boast so vain,
 Under what torments inwardly I groan,
 While they adore me on the throne of hell,
 With diadem and sceptre high advanced,
 The lower still I fall, only supreme
 In misery: such joy ambition finds!
 But say I could repent, and could obtain
 By act of grace my former state; how soon
 Would height recall high thoughts, how soon unsay
 What feigned submission swore! Ease would recant
 Vows made in pain, as violent and void;
 For never can true reconciliation grow
 Where wounds of deadly hate have pierced so deep:
 Which would but lead me to a worse relapse
 And heavier fall; so should I purchase dear

75

80

85

90

95

100

ràbia? Fugint, cap a l'infern m'adreço;¹⁴
 jo sóc l'infern; i al més profund abisme,
 un altre, obert, commina a devorar-me,
 i comparat amb ell aquest és glòria.
 ¿O, aplacat a la fi, lloc no hi hauria
 per al penediment i la clemència?¹⁵
 Cal la submissió; aquesta paraula,
 me la veden l'orgull i la païra
 d'ésser afrontat pels esperits de sota,
 que amb una altra ufanor i altres promeses
 vaig fer meus, presumint que sotmetria
 l'Omnipotent. Ai trist de mi! Poc saben
 quin preu em costa la jactància inútil,
 sota quins mals per dintre meu gemego
 sobre el tron de l'infern, mentre m'adoren
 encimbellat amb diadema i ceptre,
 jo, el més caigut, suprem en l'infortuni
 només: l'ambició pervé a tal joia!
 Però suposa't penedit, per gràcia
 tornant a ser el d'abans: ah!, de seguida
 ressorgirien pensaments audaços
 cridats de nou per l'altitud, tot d'una
 d'allò que una fingida obediència
 jurava poc abans em desdiria!
 L'esplai desmentiria la paraula
 dada en turments, per violenta i buida;
 l'amistat veritable no és possible
 on tan endins ferí un mortífer odi:¹⁶
 seria únicament per a recaure
 i amb caiguda més greu; a un cost altíssim
 fóra adquirida aquesta treva curta,

Short intermission, bought with double smart.
 This knows my punisher; therefore as far
 From granting he, as I from begging, peace.
 All hope excluded thus, behold, instead 105
 Of us, outcast, exiled, his new delight,
 Mankind, created, and for him this world!
 So farewell hope, and, with hope, farewell fear,
 Farewell remorse! All good to me is lost;
 Evil, be thou my good: by thee at least 110
 Divided empire with heaven's King I hold,
 By thee, and more than half perhaps will reign;
 As Man ere long, and this new world, shall know.»
 Thus while he spake, each passion dimmed his face,
 Thrice changed with pale ire, envy and despair; 115
 Which marred his borrowed visage, and betrayed
 Him counterfeit, if any eye beheld:
 For heavenly minds from such distempers foul
 Are ever clear. Whereof he soon aware
 Each perturbation smoothed with outward calm, 120
 Artificer of fraud; and was the first
 That practised falsehood under saintly show,
 Deep malice to conceal, couched with revenge:
 Yet not enough had practised to deceive
 Uriel, once warned; whose eye pursued him down 125

talment comprada amb un suplici doble.
 Tot això ho sap el qui em puneix: tant dista
 d'atorgar pau com jo de demanar-la.
 Tota esperança exclosa així, en lloc nostre,
 foragitats i exiliats, contempla
 l'home, la seva més recent delícia,
 i aquest món per a l'home! Ai esperança,
 adéu, i, amb l'esperança, adéu païra,
 i adéu remordiment! Tot bé vaig perdre;
 mal, sigues el meu bé: partit imperi
 mantinc per tu amb el Rei del cel, i encara,
 per tu, damunt de més de mig confio
 poder regnar; i, abans de gaire, l'home,
 i tot aquest nou món, podran saber-ho.»

Mentre anava dient semblants paraules,
 distinta passió ombrejà el seu rostre,
 canviat tres vegades: ràbia lívida,¹⁷
 enveja i desesper, que, malmetent-li
 la manllevada faç, el delataven
 així estrefet, si és que algun ull el veia;
 car són exempts els esperits celestes
 d'aquests nocius desordres. De seguida
 se n'adonà, i llavors els seus trasbalsos
 anà ocultant amb una externa calma,
 artífex de l'engany; i ell féu l'estrena
 de la falsia amb una santa túnica
 per a encobrir la penetrant malícia
 i la venjança; amb tot, no essent-hi pràctic,
 no va enganyar Uriel, una vegada
 previngut, que amb els ulls va perseguir-lo
 mentre anava baixant i que el va veure